

SLOVENEČ

Velja po pošti:

za celo leto naprej K 26.—
za pol leta " " 13.—
za četrt leta " " 6.50
za en mesec " " 2.20

V upravnštvu:

za celo leto naprej K 20.—
za pol leta " " 10.—
za četrt leta " " 5.—
za en mesec " " 1.70

Za pošilj. na dom 20 h na mesec.

Posamezne štev. 10 h.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2 (vhod čez dvorišče nad tiskarno). — Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod

Upravištvu je v Kopitarjevih ulicah št. 2. — Vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. Upraviškega telefona št. 188.

Inserati:

Enostop. petitvrsta (72 mm):
za enkrat 13 h
za dvakrat 11 "
za trikrat 9 "
za več kot trikrat . . 8 "
V reklamnih noticah stane enostopna garmondvrsta 26 h. Pri večkratnem objavljenju primeren popust.

Izhaja

vsak dan, izveniš nedelje
in praznike, ob pol 6. uri
popoldne.

Hein in Schaffgotsch — gresta!

Sinoči nam je došla uradna brzojavka, ki naznanja Kranjski že dolgo pričakovano novico:

Deželni predsednik kranjski **baron Hein** je imenovan za sekcijškega načelnika v notranjem ministrstvu s podelitvijo velikega križa Fran Josipovega reda. Na njegovo mesto je imenovan namestniški podpredsednik iz Trsta **Teodor Schwarz kot deželni predsednik kranjski. Grof Andrej Schaffgotsch**, dvorni svetnik pri kranjski deželni vladi v Ljubljani, je prestavljen v Trst k namestništvu z naslovom in značajem namestniškega podpredsednika. **Dvorni svetnik pri kranjski deželni vladi** postane **grof Rudolf Chorinsky**, sekcijški svetnik v železniškem ministrstvu.

Tako smo v razne kraje brzojavno naznanili to vest, ki je kakor električna iskra spreletela vse kranjsko deželo.

In kaj naj rečemo mi, ki smo stali vedno v prvih vrstah velikemu boju, iz katerega je zdaj pobegnil g. baron Hein v varnejše zavetje?

* * *

Spominjamo se članka, ki smo ga napisali pred trinajstimi leti dne 11. oktobra 1892. Bodi nam dovoljeno, da ga tu priobčimo. Takrat smo pisali:

Novi deželni predsednik za Kranjsko.

Danes dopoldne smo prejeli z Dunaja ta-le telegram:

Cesar je ustregel vloženi prošnji deželnega predsednika barona Winklerja za vpo-kojitev ter mu podelil veliki križ Fran Jožefovega reda; imenoval je svetnika pri o. kr. namestništvu v Gradcu barona Heina za dvornega svetnika ter mu izročil vodstvo deželne vlade na Kranjskem.

V kratkem se torej loči od vodstva deželne vlade kranjske baron Winkler, o katerem mora vsak Slovenec reči, da je bil med najboljšimi predsedniki, kar jih je imela kranjska dežela. Bil je pravičen mož, vester in neizmerno delaven uradnik, ki je imel pri svojem uradnem poslovanju vsikdar najboljšo voljo, žal, da mu je večkrat manjkalo potrebne energije, to svoje dobro voljo vselej tudi uresničiti. Nemci in radikalni Slovenci so ga marsikdaj po krivici napadali ter mu očitali strankarske namene, katerih on nikoli ni imel. Srce je imel za deželo, katero je vladal v imenu cesarjem, ukrenil je zanj zlasti v gospodarskih ozirih mnogo dobrega, zato je gotovo, da ga bo dežela ohranila v blagem spominu.

Novim deželnim načelnikom je imenovan baron Hein. „Slovenec“ ga je že kot kandidata za to mesto ob svojem času označil, rekoč: „Baron Hein je rodom Nemec, duhom nemški liberalcec ter le za silo govori slovenski.“ Pač to niso lastnosti, pri-kupne za Slovence. Kaka navodila da bo sedaj, ki pride po nalogu cesarjem v deželo, dobil na Dunaju, tega ne vemo, torej tudi sodbe ne moremo izreči za njegovo delovanje. To pa smemo reči, da nič dobrega ne pričakujemo, ako se oziramo na razne kandidate, izmed katerih je bil izbran prav baron Hein. To imenovanje izpričuje, da je vpliv nemške levice na Dunaju odločen.

Nas vernih katoliških Slovencev v deželi to imenovanje ne napolnjuje ne z upom, ne s strahom. Mi se nismo nikoli solnčili ob vladni milosti, a strlo nas tudi ni nikoli krivično nasilstvo. Naša moč so načela, katera zastopamo, upanje naše pa je Bog in verno pošteno naše ljudstvo!

Verjetno je, da nas čakajo hudi boji za pravice našega katoliškega slovenskega na-

roda tudi v deželi kranjski. Mi si jih ne želimo, a se jih tudi ne plašimo. Morda nam bodo uprav taki boji ponudili priliko, pokazati za dejanji v katerih vrstah da se nahajajo „brezdomovinci“ in kje da so še vedno pravi narodnjaki. Ti dokazi bodo brez dvoma častni za našo zlasti v zadnjem času od radikalcev toliko zaničevano katoliško stranko. Mi ostanemo, kar smo bili, naj bo deželni predsednik Peter ali Pavel, mi smo bili in ostanemo vsikdar, tudi v najhujših poizkušnjah, odločni katoličani, zavedni Slovenci in zvesti avstrijski domoljubi. Pod to zastavo se je dosedaj vsikdar zbiral naš narod složen in edin in bojeval se za svoje pravice, pod to zastavo boril se bo tudi v prihodnje, upajmo, da — zmagoslavno!

Tako smo pisali tedaj. Mi danes lahko pred vsem svetom javno pokažemo na svoja dejanja, da smo **moško in značajno** držali ves čas, kar smo takrat obljubili. Dokazali smo, kje so **izdajavci in neznačajneži**, dokazali smo, kje so **nevpogljivi bori-telji** za prava slovenskega naroda. Dokazali smo v tej dobi, da pri nas ni mesta za osebno koristolovsko politiko, kakor pri naših nasprotnikih. Naš program, ki smo ga z vsem slovenskim ljudstvom določili, je naš vodnik. Mi se borimo za vzvišene smotre slovenskega katoliškega ljudstva. Če padajo mlriči in ranjenci, se tolažimo, da se po vesti in dolžnosti borimo za zmago svojega ljudstva in svojih idej!

Zdelo se nam je umestno obuditi ta spomin.

* * *

Koliko drugačen je pa današnji položaj od onega pred trinajstimi leti.

Niti najmanjša osebna mržnja nam ne kali jasnega pogleda, ko čestitamo ob odhodu obema poslavljajočima se gospodoma k odlikovanju in povišanju ter jima želimo srečen pot — za vselej.

Njuno stališče je bilo že davno omajano in je postalo sčasom vsled njune krivde popolnoma nemogoče, tako da ni bilo drugega izhoda za vlado iz teh zadreg, kakor da sta morala zapustiti deželo.

Baron Hein zapušča deželo, ki je bila izročena njemu v oskrbo, v takem položaju, da je naravnost sramota. Vse je razdrto in razrušeno, vse razdejano in razdvojeno! Še nikdar ni bila naša dežela v takem žalostnem položaju — vsaj od turških časov sem ne. Pa še tedaj je stala dežela v bran proti zunanemu nasprotniku edina in složna. Danes pa je razdvojena tako, da je brat bratu postal janičar.

In to je zakrivila macchiavellistiška politika barona Heina. Izigrala je Slovence proti Slovencu — zato, da je Nemec gospodaril v deželi!

Mi se nismo dali porabiti nikdar za tako politiko — so bili drugi, ki so postali za lečno jed politični lakaji! Nemškonaacionalna predrznost je v deželi priklopela do vrhunca. Začela se je politika zistematičnega nasprotovanja vsem koristim našega ljudstva. Posledica tega je bila veliki razdor, ki se je pokazal med ljudstvom in med deželno vlado; ljudstvo ni izgubilo zaupanja le do deželne vlade, ampak tudi do drugih uradov, ki so večinoma, po višjem zgledu, zašli v to nestrpno strankarstvo, ki je zastrupilo vse javno življenje.

Zato pa čuti vsa kranjska dežela odhod g. barona Heina tako, kakor bi jo zapuščala mōra, ki je ležala na njej v temni

noči s svinčeno težo. Želimo gospodu baronu Heinu še srečne dni v prašnem kotičku, kamor ga je prestavila vladna modrost in dobrotā, da v njem počaka zaslužene pokojnine!

Pogrešali ga bodo le nekateri, ki so po njem splezali kvišku, in pa njegovi narodno-naprednilakaji.

Mi smo ž njim gotovi.

S Heinom je padel njegov zvesti oproda gref Schaffgotsch. Če pade vojoda, pade tudi plašč. Gref Schaffgotsch je v podrobnostih izvajal politiko svojega šefa. Odločilni udarec je dala g. doktorju filozofije odgovornost za vnebovpijočo krivico, ki se je zgodila z znano odločbo v zadevi kamniških volitev. Poizkušal bo zdaj lahko svojo filozofijo med laškimi iredentarji. Pot na Kranjsko mu je po teh za-slugah za vselej zaprta. To nam zadestuje.

Karse naslednikov Heina in Schaffgotscha tiče, si prihranimo sodbo za poznejši čas.

Mi se nikdar nismo bojevali zoper osebe in se ne bomo. Naš boj je šel zoper zistem.

Torej mirno čakamo na dejanja. Po dejanjih bomo sodili gg. Teodorja Schwarza in grofa Chorinskega. Če bosta pomedla s Hein-Schaffgotschevim zistemom — dobro! S tem si moreta pridobiti zaupanje ljudstva.

Če pa bodeta oni nesrečni zistem nadaljevala, bodeta pa imela proti sebi prav ravno tako ogromno večino ljudstva na Kranjskem, kakor sta jo imela Hein in Schaffgotsch. V trinajstih letih smo ostali istih nazorov. Samo okrepili smo se tačas in v marsičem po izkušnjah utrdili.

Zoper ljudstvo ne bo nikdo več vladal na Kranjskem.

To je naše načelo, za katero gremo vsikdar v boj do skrajnosti.

Torej — mi čakamo dejanj!

Državni proračun za l. 1906.

Je v današnji seji državnega zbora predložila vlada drž. zboru Izdatki za leto 1906. so proračunjeni na 1.819.042.210 kron. dočim so za l. 1905. proračunjeni 1.780.801.322 K, dohodki so pa proračunjeni na 1.822.027.401 dočim so za l. 1905. bili proračunjeni 1.782.376.055 K. Prebitek znaša 2.985.191 kron. Stroški državnega zbora so se zvišali za 33.125 kron, skupni stroški državnega zbora so za l. 1906. proračunjeni na 2.457.840 kron, gospodske zbornice pa na 122.300 kron. Silno so se zvišali stroški za zadeve notranjega ministrstva, namreč za 2.292.680 kron. Stroški ministrstva za deželno brambo so večji za 1.353.218 kron, za šolstvo so proračunjeni večji izdatki za 2.068.600 kron. Točka „finančno ministrstvo“ je višja za 11.673.241 kron, trgovsko ministrstvo zahteva 5.433.026 K več, večinoma za poštne in brzojavne urade, železniško ministrstvo zahteva 12.387.270 kron več, poljedelsko ministrstvo pa samo 2.400.000 kron več, pri penzijah je zaračunjeno 1.992.570 kron več.

Iz pokritja navedemo le nekaj zanimivih točk: Notranje ministvo izkazuje za 93.649 kron več dohodkov. Točka finančnega ministrstva izkazuje za 22.714.260 K več dohodka in sicer med drugim: direktni davki bodo prinesli 5.043.200 kron več. Užitninski davek izkazuje 2.748.220 kron več, dohodek od

davka na žganje je pa proračunjen za 900.000 kron manj (!) dohodek od davka na pivo pa je za 1.680.000 kron nižji! Točka: koleki, tak se in pristojbine izkazujejo za 5.676.500 kron več, davek na vozne listke je pa proračunjen za 399.000 kron več, od loterije upajo dobiti en milijon več, od tobaka pa 4.050.000 kron več, od pošte in brzojava 7.292.380 kron več, od poštne hranilnice 145.400 kron več, sploh upajo od trgovskega ministrstva dobiti za 7.845.920 kron več; od železniškega ministrstva pa upajo dobiti večje dohodek za 12.474.680 K več, dohodek od ministrstva za deželno brambo je za 19.684 kron nižje proračunjen nego za leto 1905., naučno ministrstvo za 540.686 kron več. Radi nedostajanja prostora vseh točk ne moremo navesti. Zgoraj smo navedli skupni vsoti izdatkov in dohodkov.

Za kraje po Slovenskem je proračunjeno: Za regulacijo Save pri Brežicah do hrvaško-štajerske meje 7.500 K, za zidavo uradnega poslopja v Brežah (1 rok) 15.000 kron, za poprave v eraričnem posloju v Celju 13.934 kron, poprava mostu čez Muro pri Spielfeldu 13.000 kron, za most čez Dravo pri Mariboru (drugi rok) 50.000 kron, za most čez Pesnico (3 rok) 20.000 K, za tlakovanje državne ceste pri Celju (3. rok) 9.000 kron, za cesto pri Lučah (3 rok) 12.000 K, za most čez Savo pri Brežicah (4 rok) 20.000 K.

Za most čez Bistrico (okraj Kranj), 1 rok, 40.000 K, za most čez Savo pri Kranju (3. rok) 20.000 K, za železniški most pri Crnučah (3. rok) 194.600 K, za popravo državne ceste med Jugorjem in Metliko (4. rok) 30.000 K, za cesto do Petrovega brda (4. rok) 46.500 K, za tlakovanje Dunajske ceste v Ljubljani (5. rok) 20.000 K, za regulacijo Save na Kranjskem je določeno 85.000 K, za nakup poslopja za urade v Ptuj 3698 K, za cesto na Pokluko (5. rok) 20.000 K, za zgradbo sodnijskega poslopja v Kamniku (1. rok) 5.000 K, za zgradbo uradnega poslopja v Slov. Bistrici 5.000 K.

O nekaterih drugih točkah, posebno o Koroški in Primorski ter o šolstvu še spregovorimo.

Kriza na Ogrskem.

O zaslišanju voditeljev privladarju še poročajo, da je rekel cesar voditeljem: „Vaša dolžnost kot izvoljena ogrska večina je, prevzeti vladno ogrskega kraljestva, ne pa vlade avstroogrske monarhije.“ To vladarjevo izjavo tolmačijo tako, da ima tudi Avstrija pravico, sodelovati pri odločitvi vseh skupnih zadev. Avstrija ima pravico sogovoriti tudi o vprašanjih, ki jih vladar ni omenil.

Izjava vojnega ministra. Sotrudnik lista „Pesti Naplo“ je po zaslišanju voditeljev ogrske večine obiskal vojnega ministra, kateremu je poročal o zaslišanju. Vojni minister je bil zelo presenečen in je vzkliznil: „To je popolnoma nemogoče.“ Ko sta nadaljevala razgovor, je tudi rekel: „Načeloma kralj ne more odjenjati v vojnem vprašanju. Svoje stališče glede mažarskega poveljnega in polkovnega jezika sam obrazložil v zadnjem zasedanju delegacij, ki se popolnoma strinja z govorom Andrassyja l. 1889., ki je dokazoval potrebo nemškega poveljnega jezika v armadi. Pitreich je tudi rekel, da želi iz vsega srca mirne rešitve, a mažarski poveljni in polkovni jezik je načeloma nemogoč.“ Sprejem voditeljev v Budimpešti. K večerajšnji naši brzojavki o sprejemu voditeljev, ko so se vrnili v ogrsko prestolnico, nam je še poročati: Veli-kanska množica je pričakovala voditelje. —

Ljudje so hoteli izpreči konje in voziti sami kočije, a so te na prošnjo voditeljev opustili. Dešlo je tudi mnogo socialnih demokratov, ki so klicali: Živela splošna volivna pravica. Vozove je spremljevala množica na potu v prostore neodvisne stranke, ljudje so peli Košutovo himno, a med odmori so zorili viharne kliči: „Proč z dvorno kamarilo“, „Živela revolucija!“, „Proč z Dunajem!“ Na Terzijanskem ringu se je nabralo toliko ljudstva, da so morali ustaviti ves promet, tudi cestno železnico. Voditelji so se podali v klub neodvisne stranke, a ljudstvo je še prirevalo voditeljem viharne demonstracije. Socialisti so peli „marseillaise“, a ko je zaklical neki mož „Proč s Košutom“, so ga pretepli z dežniki in s palicami do krvi. O Polonyjevem govoru se še poroča, da je dejal: Na Ogrskem ni proti ustavi merodajna kraljeva volja in kraljeva moč. Mažarisenenameravajo uklanjati kraljevi volji, kakor se niso v preteklosti. Vsak Mažar je pripravljen, če tudi z lastnim življenjem braniti ustavo in svobodo.

Opozicija. Opozicijski krogi so jako razburjeni in se je pomnožilo razburjenje, ker je Cziraky nepozno prišel s pogajanj. Vso deželo nameravajo združiti v neodvisno stranko. Resni možje predlagajo, naj se vse stranke večinoma združijo v neodvisni stranki. Temu načrtu sicer nasprotujeta Andrassy in Banffy, a gotovo je, da bo naraslo število Košutovih pristaev — Vladni krogi sodijo, da je povzročil sobotne dogodke Goluchowski.

O seji izvrševalnega odbora združene večine, ki se je vršila včeraj dopoldne, sme že poročati. Dne 3. oktobra se vrši skupna konferenca strankinih voditeljev. Splošno mnenje je, da je izginilo vsako upanje o mirni rešitvi krize in da se bo nadaljeval boj z vsemi zakonitimi sredstvi.

Združena večina namerava izdati na narod oklic, v katerem opraviči svoje postopanje. — Sestavo oklica nameravajo poveriti Eötvösu.

Hrupne demonstracije na Ogrskem. Med sejo izvrševalnega odbora se je nabrala pred hišo, kjer se je vršilo zborovanje, velikanska množica 10.000 oseb. Po seji sta nagovorila množico Apponyi in Kossuth, ki sta naglašala, da hoče večina z zakonom v roki odbiti sovražnike domovine. Med Kossuthom in Apponyjevim govorom so prikorakali socialisti, ki so klicali „Proč s Kossuthom!“. Živela splošna volivna pravica. Košutovi in socialisti so se nato stekli. Dijaki in meščanstvo so priredili na čast voditeljem tudi veliko bakljado. Govoril je Apponyi. Po demonstraciji je imela neodvisna stranka sejo, v kateri je naglašal Kossuth, da je še vedno prepričan, da na Dunaju še niso izpregovorili zadnje besede. V Tisza Loku je bil 24. shod, na katerem je govoril Papp. — Po shodu so šli zborovavci pred cerkev, kjer so prisegli, da hočejo vztrajati v boju za ustavo in so pripravljeni dati zanj svojo kri.

Homoregius grof Cziraky je zapustil včeraj Dunaj in odpotoval v Šopron in nato v Budimpešto. Baje je izjavil, da tudi on ne more prevzeti vlade na vladarjev program.

Sestava nove vlade. O tem krožijo različne vesti. Grof Zichy namerava doseči sporazumljenje med krone in koalicijo. Če se mu to posreči, hoče vladati po načelih iz l. 1867. Ako se ponesreči Zichyjev poizkus, bo imenovano izpremenjeno Fejervyjev ministrostvo kot poslovno ministristvo. Govori se tudi, da nameravajo pozvati dr. Wekerleja, da sestavi novo vlado.

Inozemsko časopisje o krizi na Ogrskem. „Times“ pišejo: Voditelji večine so pokazali s tem, da so tako hitro zapustili Dunaj, da jim ni za hitro rešitev krize. List pravi, da ni gotovo, če bo še nadalje podpiralo ogrsko ljudstvo grofa Apponyja, ki nima niti popolne volivne pravice. List priporoča zmernost. „Daily Telegraph“ piše, da je sedanja kriza najtežja za časa slavnega vladanja cesarja Franc Jožefa. List se noče vmešavati v krizo, a sodi, da lahko razburijo razmere med Avstrijo in Ogrsko vsosrednje Evropo. In potem pride povodenj. A kaj po povodnji?

Parlamentarni položaj.

Nemški izvrševalni odbor je imel včeraj sejo, v kateri se je izjavil proti temu, da bi se potom nujne predloge obravnavalo o splešni in enaki volivni pravici, kakor hočejo soc. demokratje. Sklenil je predlagati, da se uredi debata o Gautschevi izjavi in da uredi svoje postopanje po vsebini te izjave.

Včeraj je Gautsch nadaljeval pogajanja z voditelji strank. Včeraj je Gautscha cesar sprejel v avdienci.

Se vedno vznemirljive vesti iz Rusije.

Nemiri v Dombrovi. „Rusj“ poroča 24. t. m., da je finančni minister obvestil generalnega gubernatorja Trepova, da se je bati nemirov v premogetnih rudnikih v Dombrovi. Policija je seveda dobila stroge naredbе, naj pazi in ovaja delavce.

Car nadzoruje brodovje. (Brzjavni urad.) Car Nikolaj je nadziral 23. t. mes. vojne ladje „Aleksander II.“, „Pamjat Azova“ in „Kornilov“, ki so usidrane v pristanišču Trangsund.

Dvorske stranke. Na dvoru se je pojavila stranka, ki intrigira proti Wittu. Na dvoru se sedaj kaj malo menijo o reformah. Nihče ne ve, kaj vlada namerava storiti.

Politični umori. Ravnatelj delniške družbe Kjek et Co. v Zarembi je bil v Varšavi ustreljen z revolverjem.

Zaprtisenatorji. 22. t. m. ponoči je policija v Helsingforsu aretirala trinajst finskih senatorjev. Obdolženi so velezidaje.

Revolucionarni dijak. Dijaki moskovske univerze so izdelali štiri programe, kjer določujejo svoje bodoče delovanje. Pohajali bodo sicer univerze, vendar pa bodo vseučilišče izpremenili v revolucionaren zavod. Kdor se hoče baviti zgolj s svojimi študijami, naj to stori, ostali pa bodo skrbeli za revolucionarno propagando med delavci in priprostim narodom.

Atentat proti Trepovu. Dne 22. t. mes. je peterburška policija zasledila veliki nameravani atentat na Trepova.

V Kavkazu umorjeni Nemec. Iz Tiflisa poročajo, da se pri Agdanu poleg Suše neznani zločinci umorili nemškega podanika Joobschatta.

Nemiri v Nižnem Novgorodu. „Rusj“ poroča, da so v Nižnem Novgorodu izbruhili resni nemiri.

Vojška ojačenja na Finskem. V Helsingfors sta odpotovala dva pehotna polka in več kazaških stotnij.

Dinamit v vojaški šoli. V vojaški šoli v Varšavi so našli 22. t. m. mnogo dinamita in drugih razstrelilnih snovi. Osem častnikov so zaprli.

Predavanja na politehnik. Dijaki so se odzvali pozivu upravnega sveta.

Potovanje carske rodbine v lovski grad Spala pri Skiernievcah je odgodeno.

Zaprli se v Varšavi tristo oseb, ker jih dolže, da so sokrivi zarote, ki jo je vedil s svojo hčerjo profesor za zvezdoslovje Kowalczyk. V zvezdarni je bila tudi tajna zaloga za orožje. Iz te zaloge so dobili napadalci na policiste revolverje. Kompromitiranih je mnogo oseb iz inteligence in tu i uradniki.

Politični umori v Rigi. V soboto ponoči je bil zopet umorjen neki policist, in sicer tretji pretekli teden. Boje se, da preglase vojno stanje na Livlandskem.

Položaj na Kavkazu.

Iz Bakua poroča ruski uradni brzjav, da so sklenili Armenci in Tataři pri mirovni konferenci sklicati mesca oktobra splošen kavkaški kongres, na katerem nameravajo obravnavati sporne točke med Armenci in Tataři. Povzročena škoda se povrne rodbinam umorjenih in ranjenih 10 mohamedanskih in 10 armenskih milijonarjev je sklenilo jamčiti s svojim premoženjem za sklepe. Kljub temu, da je v Baku mir, izgleda mesto kakor veliko bojno taborišče.

Iz Bakua se nadalje poroča: Med Tataři in Armenci je zopet napravljen mir.

Angleško brodovje obišče Tokio.

„Daily Telegraph“ poroča iz Tokia: Angleško brodovje obišče Tokio, ko bo potrjen mir med Rusijo in Japonsko. Tudi japonsko brodovje bo navzoče ob obisku angleškega brodovja.

Dnevne novice.

Sedaj je jasno, zakaj deželna vlada ni prišla k otvoritvi škofovih zavodov. Ni se več izplačalo hliniti se od stopajočim veljakom.

„Slovenski Narod“, ki je odsotnost deželne vlade stavil celo drugim organom za zgled in je bil tako silno vesel tega pojava, se je zopet blamiral. Liberalna modrost je sploh pri tej stvari doživela jako občutne udarce, in mi upamo, da se jim bo tako godilo tudi — še večkrat!

Nemški koroški krščanski socialci za Grafenauerja. Nemški

krščanski socialci na Koroškem so izdali oklic, v katerem priporočajo, naj somišljeniki pri nadomestnih volitvah v okraju Celovec-Borovlje glasujejo za slovenskega kandidata Grafenauerja, ki je dober kristjan.

Glasilo goriških liberalnih propalic. „Soča“ prinaša o škofovih zavodih nesramno notico. Pravi, da bodo zavodi vzgojili „verskoslepe, fanatične pretirance“, ki ne bodo mogli „sprejemati vase prave vede in izobrazbe“, da bodo prišli iz njih „tujci v človeštvu“. Toliko je gotovo, da gojenci šentviških zavodov ne bodo „sprejemali vase“ tiste poulične izobrazbe, katero „Soča“ dan na dan nuja svojim somišljenikom, tudi za tisto vede se bodo zahvalili, ki jo razširja fantastični goriški politiker dr. Tuma, po socijalnodemokratskih shodih. „Soča“ komaj čaka dne, da se bodo zavodi „hiša sramote (!) za slovenski narod“ zaprli in jih slovesno „proklinja“. Nam se vse dozdeva, da bo „Soča“ dopisnik podoben Balaamu, ki je šel, da Izraelce prokolne, pa jih je pozneje posilil moral blagoslovljati, „Soča“ pa tisti osel, na katerem je sedel nesrečni prerok.

Shod v Selcih. V nedeljo popoldne je bil na Češnjici pri Selcih shod, na katerem so govorili poslanci Demšar, dr. Žitnik in dr. Krek. Navzlic slabemu vremenu se je zbralo lepo število mož iz selške in železniške župnije. Posl. Žitnik je pojasnil vzroke avstrijske in ogrske krize, ki razdvaja in slabi državo. Govornik je dokazoval ogromne škode, ki izvirajo za Avstrijo že iz sedanje avstro-ogrske nagodbe. Ako pa Mažari zahtevajo in v teku let morda dosežejo samostojno carinsko ozemlje in svojo armado, uničena je habsburška država kot velevlad, avstrijske dežele pridejo popolnoma pod vpliv Nemčije. Dolžnost je torej avstrijskih faktorjev, da se odločno upro pretiranim zahtevam mažarskih politikov, ki hočejo na avstrijski račun ustanoviti samostojno državo. Nagodba je bila nesreča za Avstrijo, ker je ustvarila državo poleg države. Tekom let je nagodba vsled avstrijske popustljivosti ustvarila državo proti državi, in danes že hočejo Mažari ustvariti svojo državo nad Avstrijo. Tej zahtevi se morajo upreti vsi faktorji, da zabranijo škodo in nesrečo za vse slovanske narode v državi. Ako pa Mažari dobé svojo armado potem naj jo plačajo sami. Dr. Krek je govoril o kranjskem dež. zboru ter naglašal: Naš boj ne velja osebam, marveč sistemu osrednje in deželne vlade. Ta sistem uničuje slovanski red na jugu države. Po načelu „divide et impera“ izigrava stranko proti stranki na škodo ljudstva. Kot prava ljudska stranka stojimo na braniku, da izvojemo ljudstvu pravice. Nato dr. Krek pojasni pomen zavarovalnice za živino. Izvoljen je bil pripravljalni odbor za zavarovalnico. Končno dr. Krek utemelji prošnjo, da se tudi za gozdne delavce vpelje zavarovanje za slučaj nezgod in starost ter pozivlja zbrane može, da ustrajajo s svojimi poslanci v boju za ljudske pravice in koristi.

Izdajavec kmečkega stanu je „Notranjec“. Kmečkim poslancem, ki se že toliko let žilavo boré, da privojskuje kmečkemu stanu moč in veljavo v kranjski deželi, očita nepoštenost in jih zmerja, da so komedianti. Kmetje, vrzite iz hiše tega lažnjivega babjeka!

Italijansko vseučiliščno vprašanje je docela zavoženo. Shod „Patrie“ v Trstu je pokazal, da je vse nezadevoljno z laškimi državnozbornskimi poslanci in da je poverjeno vseučiliščno vprašanje dijakom, ki ga s svojo radikalnostjo in nepremišljenostjo gotovo ne bodo rešili. Sedaj pa prihaja vest, da so južnotirolska občinska zastopstva objavila v Tridentu neko resolucijo, ki zahteva, naj se takoj jame delati na to, da pride italijansko vseučilišče v Trident mesto v Roveret, ker je Trst izgubljen in o njem niti razpravljati ni treba. „Piccolo“ si pomaga z dolgi jeremiadami. — Vsi štirje italijanski državni poslanci mesta Trst so priobčili izjavo, v kateri pravijo, da obdrže svoje mandate do končne rešitve vseučiliškega vprašanja, potem jih bodo pa odložili. Neki laški poslanec se je izjavil: „Naši volivci

so postavili program: Trst, ali nič!“, naj torej vidijo izvršeno vsaj zadnjo točko. Mogoče se posreči pozneje prepričati vlado, da se izvrši tudi prva točka.

— Od Bele cerkve na Dolenjskem, dne 25. t. m.: Kakor blisk z neba nas je sineči presenetila brzjavka, da je umrla v Ljubljani gospa Antonija Majzelj pri svoji hčeri gospej Zwitterjevi, kamor se je bila podala pred kratkim iskat si zdravja ali vsaj polajšanja v hudi bolezn, katero je že dolgo vdano prenašala. — Pa bežja previdnost je poklicala daleč od doma blago gospo, ki je v svojem življenju nešteti revežem otrla bridko solzo z deli krščanske ljubezni in usmiljenja. Naj bo to težko izkušani obitelji, ki je izgubila še prej nego v teku enega leta obe stari materi in zdej še lastno mater, vsaj v nekoliko tolažbo. Blagi pokojci pa, ki jo spremljajo solze in molitve siromakov, večni mir in pokoj, ter večno plačilo pri Bogu! Pogreb bo pri Beli cerkvi.

— Kako je socialni demokrat Kristan iskal odvetnika. Dodatno k tej notici smo izvedeli, da ni dr. Schweitzer, ko je bil imenovan ex officio za govornikom sodruga g. Kristana, iskal nobenega namestnika, in je bil g. sodni svetnik v pok. Dev naprošen le za namestnika odsotnega dr. Susteršiča.

— Jugoslovanski večer v hrvaškem gledališču bo v Zagrebu prihodnji mesec. Igrali bodo štiri igre in sicer Hrvata Milana Begovića, Slovenke Zofke Kvedrove, Srba Nušća in Bolgara Todrova.

— Izpremembe na najvišjih mestih v Hrvatski. „Obzor“ piše, da bo predsednikom stola sedmorice imenovan dr. Aleksander Rakodczany, svetovavec Adolf Mošinski pa predstojnikom oddelka za uk in bogočastje.

— Na Reki je zgorela ladja delnica Lazarus, ki je bila zgrajena leta 1900. Škode je nad pol milijona kron. Ladjedelnica je bila pri „Assicurazioni generali“ zavarovana za 840.000 kron; 400 delavcev je vsled tega izgubilo delo.

— Suša je v Dalmaciji povzročila na nekaterih mestih mnogo škode. Izlasti je škodovala gozdju.

— Okrajna glavarstva imajo v rabi samonemške tiskovine „Fragebogen“, na podlagi katerih imajo občinski uradi poročati o premoženjskem stanju zavezancev vojaške pristojbine. Odločni nastop občinskih uradov in županov, naj prisili okrajna glavarstva rabiti slovensčino!

— Velika nesreča na železnici. Iz Rute poročajo z dne 25. t. m.: Tu je vihar neki osebni vlak, sestojč iz 4 vagonov vrgel z glavnega tira. Sadržnik Richard Ranier iz Sarajeva in dva trgovca sta ubita, več oseb težko ranjenih. Železniški vozovi so razbiti.

— Važno za Vipavce. Dne 14. t. m. so vipavska županstva v skupnem pismu naznanila gospodu državnemu poslancu dr. Žitniku, da jim je finančna straža prepovedala fige žgati, ker priprave za žganje ne odgovarjajo ces. naredbi z dne 17. julija 1899. Malone vsi posestniki so imeli že fige namočene in za žganje pripravljene; imeli bi torej veliko škodo, ko bi morali zavreči namočene fige. Poslanec je takoj posredoval v finančnem ministristvu, katero je v dogovoru z ogrsko vlado z dne 21. septembra t. l., št. 67.460, dovolilo, da smejo Vipavci izjemoma še leto po starem načinu žgati fige. Za bodoče leto bo treba o pravem času potrebno ukreniti.

— Požar je uničil, kakor se nam poroča iz Predoselj, v nedeljo, dne 24. tega mes. gospodarska poslopja posestnika Janca Krča (Zalarka). Ker so bili podi polni slame in sena, se je ogenj hitro razširil in le s težavo so mogli rešiti živino. Zahvaliti se je le naši vrli požarni bramb, ki je bila ustanovljena pred par tedni, da se ni ogenj razširil tudi na hišo in na okoli stojiča poslopja. Gospod načelnik požarne brame se je lahko prepričal, da se se oglašili res vneti fantje za društvo, ker so bili vsi prvi na kraju požara. Vsa čast jim! Posestnik je bil zavarovan sa 1000 K, a škoda je veliko večja.

— Poročil se je v Zagrebu včeraj g. Josip Cvetko, tajnik združnega oddelka hrvatske poljedelske banke z gđ. Koro Vilharjevo.

— Strela. V Bohinju je včeraj zjutraj treščilo v cerkev Sv. Duha ob jezeru. Strela sicer ni užgala, pač pa je zvonik razkrila, polovico strehe vrgla na tla in razmetala narazen, poškodovala zidovje, uničila v cerkvi dva altarja in napravila škodo nad 2000 K. — Včeraj je treščilo v Gameljnah k Vidmarju. Pogorel je pod.

— V vojno šolo na Dunaju so sprejeti poročniki Anton Lukanc pl. Savenburg, Jernej Ankerst, Emil Rajakovič, Viktor Andrejka pl. Livnograd in Josip Pospisil.

— Samoumor zblaznele. V Želimeljščino v ljubljanski okolici je sko-

vori z Ogrske in trgovska pogodba, a da ne bode nobene koncesije. — Gautsch je dejal, da se tako, kakor se je pisalo ni vmešaval v reformo ogrskega volivnega reda, tekot svojega govora je pa vender pokazal, da splošne in enake volivne pravice ne smatra za oportuniste, in da je po njegovem mnenju treba prej bolje urediti narodnostne razmere. — Nato se je pečal z notranje-političnim položajem in dejal, da od svojih znanih tozadevnih izjav ne vzame nič nazaj. Vlada bo še v tekočem zasedanju predložila zadnjič naznanjeno predlogo o zahtevanih petindvajsetih milijonih za vseučilišča. Dejal je, da se vprašanja raznih fakultet morejo rešiti le potom postavodaje. Ta izjava je posebno neugodno vplivala na Čehe. Naznanil je, da bo državni zbor zopetsklisan meseca novembra t. l. in da bo državni zbor razpuščen meseca julija prihodnjega leta, nove volitve pa bodo prihodnje leto meseca septembra. Apeliral je na zbornico naj izrabi čas za resno delo. — Socialni demokratje, ki so ves čas Gautscha motili z raznimi medklci, so koncem njegovega govora klicali „Pereati!“ Poizkus socialnih demokratov, vprizoriti na galeriji demonstracijo, se je ponesrečil. — Predlog, da se otvori o Gautschevi izjavi debata, je bil skoro soglasno sprejet. Nato je finančni minister Kosel predložil proračun. (Več o tem je že v političnem pregledu. Opomba ured.) Nato je prvi govoril grof Sternberg. — Laški poslanci so predlagali, da se predloga o laški fakulteti odpravi z dnevnega reda. Med splošno veselostjo, je skoro vsa zbornica glasovala za to. Konec seje je bil ob 3 uri popoldne.

Dunaj, 26. sept. Poslanec dr Šusteršič je danes uložil v drž. zboru nujni predlog za uvedbo splošne in enake volivne pravice. Tak predlog so uložili tudi Čehi.

Dunaj, 26. septemb. Poslanec Šuklje je vložil nujni predlog za podaljšanje dolenjske železnice, dalje je vložil nujni predlog proti naraščajočemu izseljevanju iz Dolenjske.

Dunaj, 26. sept. V parlamentu se poizkuša družiti z debato o Gautschevi izjavi tudi predloge v zadevi ogrske krize. Tak predlog so uložili kršč. socialci. Po debati o Gautschevi izjavi pridejo na vrsto baje nujni predlogi za splošno in enako volivno pravico.

Dunaj, 26. septembra. Od župana Hribarja nameravano šolsko slavnost pred Prešernovim spomenikom je ministrstvo v toliko izpremenilo, da se vrši le notranja šolska slavnost, pri kateri bodo učitelji mladini raztolmačili pomen pesnika Prešerna.

Trst, 26. septembra. Pred par dnevi že je bil namestniški podpredsednik Schwarz poklican na Dunaj, da se je s centralno vlado razgovarjal o svojem imenovanju za kranjskega deželnega predsednika. Tu se ni o tem tedaj nič vedelo, zakaj je odpotoval. **Dunaj, 26. sept.** Novoimenovani dvorni svetnik pri deželni vladi kranjski grof Chorinsky je sin bivšega deželnega predsednika kranjskega Chorinskega. Studiral je v Ljubljani gimnazijo. Pred štirinajstimi dnevi je zagotovo izvedel, da pride na Kranjsko Grof Rudolf Chorinsky je rojen l. 1868. v Crnomlju.

Dunaj, 26. septembra. Učno ministrstvo je odredilo, da se bodo odslej morali kandidati za učiteljska mesta na gimnazijah in realkah učiti tudi šolske higijene.

Trst, 26. sept. Železnična postaja pri Sv. Andreju se razširi.

Budimpešta, 26. septembra. Fejervary še ni odpotoval na Dunaj. Odpotuje šele v danes. Grof Cziraky pride v Budimpešto, da prične pogovore z vodji koalicije.

Budimpešta, 26. septembra. Predno je Fejervary odpotoval na Dunaj, se je vršila

seja ministrskega sveta, ki se je bavil s predlogi, katere bo Fejervary predložil vladarju.

Budimpešta, 26. septembra. Vlada hoče še enkrat poizkusiti koalicijo. Govori se, da bo prihodnji ministrski predsednik Zichy ali Hedervary, ki bo državni zbor razpustil. Nove volitve bodo zadnje pod vlado Franca Jožefa.

Budimpešta, 26. septembra. Justh je dejal, da se morajo vse mažarske stranke sedaj združiti z neodvisno stranko, tudi Andrassyjevci, tako da bo imela ogromno večino.

Budimpešta, 26. sept. „Fügtylen Magyarorszag“ priobčuje namestu uvodnega članka pesem: „Pest Franca Jožefa“, v kateri se srdito razpravlja, da je vladar Mažare udaril v obraz. Vse iluzije so sedaj proč. Če združeni narod zagradi sedaj zopet za meč, bo sovražnike za vse čase zapodil iz dežele.

Moskva, 26. septembra. Shod zemstev in mestnih zastopnikov notranjih provincij, Poljske in Litve je odprt. Vlada je dala dovoljenje s pogojem, da obravnave niso javne.

Riga, 26. sept. V Mitavu v Livoniji so izgredniki ustrelili protestantskega pastora Schillinga.

Berolin, 26. septembra. Witte je došel sem. Bil je pri Bülowu. V Parizu in Bruslju je radi posojila baje slabo opravil, sedaj bo tu poizkusil srečo. Sprejme ga tudi nemški cesar.

Peterburg, 26. septembra. Shod ruskih časnikarjev se vrši prihodnji mesec. Udeležiti se ga nameravajo tudi poljski, finski, judovski in kavkaški časnikarji. Sklepal bo o udeležbi pri volitvah v gosudarstvenno dumo.

Carigrad, 26. septembra. Zastopniki vseh bolgarskih mest so pezvani v Sofijo, da razpravljajo o slogi makedonskih odborov. Porta se tega jako boji, ker bi tako lahko prišlo do nove akcije v Makedoniji.

Dunaj, 26. septembra. Novi kranjski deželni predsednik Schwarz je star 53 let.

Razne stvari. Najnovejše.

Umril je bivši francoski mornariški minister Cavaignac.

Stavka tapetniških pomočnikov v Gradcu se nadaljuje.

Avstrijski čevljarji so imeli te dni na Dunaju tretji shod avstrijskih čevljarjev. Zahtevali so, da se izve sklepi permanentnega obrtnega odseka in da vlada predloži drž. zboru predlogo, ki bo prepovedovala jetnikom obrtno delo.

50 otrok je hotel umoriti. V okraju Mohilev na Ruskem se je neki kmet tako bavil z vražami, da mu je otemnel duh. Umoril je devet otrok starih od 4 do 7 let. Občinstvo ga je hotelo linčati. V ječi je blazni morilec dejal, da bi bil našel velik zaklad, ako bi zemljo porosil s krvjo 50 umorjenih otrok.

Analfabetizem v Galiciji. Po statističnih podatkih, ki jih je sedaj izdal deželni šolski svet v Galiciji, se bode Galicija šele v kakih dvajsetih letih rešil analfabetizma. Danes je še 933 občin v deželi, katere nimajo nobene šole. Od 1.083.000 otrok (v starosti 6 do 12 let) nima 247.000 otrok nobene šolske omike.

Zanimiv glas o slovanski vzajemnosti. Karol Waleker v Lipskem piše v svoji najnovejši knjigi „Grosse und Kleine Völker“: „Nekateri Poljaki in z njimi drugi Slovani niso si svesti tega, da ko Poljak postane Nemec, stori korak naprej, v nasprotnem slučaju pa to je nazadnjaštvo. Slovanska omika še dolgo ne bo se mogla primeriti k omiki nemški, zakaj Slovani se še danes niti ne razumejo! Da je še prav veliko Čehov, torej sinov najbolj omikanega slovanskega naroda, kateri niti čitati ne znajo slovanske azbuke, oporoke slovanskega apostola Cirila. Vsak Čeh prej pozna 32 kart nego 16 slovanskih črk. Tako izgleda ne le pri Čehih ampak tudi pri drugih Slovanih slovanska zavednost! To je dokaz, da za vse slovanske narode je germanizacija plemenito in izveličavno delo.“ —

**Pred
zajutrkom**

1 kozarec Rogaškega tempeljevega vreleca pospeši odvajanje vode, napravlja tek in pospešuje prebavljanje. „Styria“-vrelec učinkuje enako, a je močnejši.

Meteorološko poročilo.						
Višina n. morjem 306,2 m, srednji zračni tlak 736,0 mm						
Dat.	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padačina v 24 urah v mm.
25.	9. zveč.	731,3	17,0	sl. sever	dež	21,9
26.	7. zjut.	731,9	14,1	brezvetr.	megla	
	2. pop.	732,5	21,7	sl. jz.ah.	del. jasno	

Srednja včerajšnja temp. 14,5°, norm. 14,1°.

1966

S tužnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom in znancem žalostno vest, da je vsemogočni Bog našo predrago sestro, oziroma teto, staro teto, gosposlično

Katarino Pogačar

danes zjutraj ob 5. uri v 84. letu njene starosti po dolgi bolezni, večkrat prevideno s sv. zakrameni za umirajoče, k Sebi poklical.

Pogreb predrage rajnice bode v sredo, dne 27. t. m., ob polu 5. uri popoldne iz hiše žalosti, Barvarska steza št. 6.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v raznih cerkvah.

Venci se hvaležno odklanjajo, priporočila se pa rajnica v blag spomin in pobožno molitev.

V Ljubljani, 26. sept. 1905.

Rodbina Pogačar-Jeva.

Šivilje za slamnike

izurjene za fino, gladko pletenje se sprejmó takoj proti povrnitvi vožnje za tje in nazaj pri **Siegfriedu Engl**, Dunaj VII. Neubaugasse 18. 1965 2—1

Službo cerkvenika

želi premeniti vseh cerkveniškopravil vajen neoženjen cerkvenik v starosti 32 let. — Naslov pove upravništvo. 1933 3—3

Pritlično skladišče

na najživahnejšem delu mesta, s zložitim prostim dovozom, 160 m prostora, se z dnem 1. novembra **odda v najem** po dogovoru tudi za več let.

Dopisi do 28. t. m. pod „Skladišče“ na upravništvo tega lista. 1943 3—3

**Kupim še dobro ohranjeno
prodajalniško opravo.**
Rudolf Zoré, Jesenice, Gorenjsko.
1961 1—1

Lepa prilika. 1964 3—1
Krasen, popolnoma nov, nerabljen
glasovir
(planino)

se takoj proda po jako nizki ceni. — Kje, pove iz prijaznosti uprav. tega lista.

• **DR. IVAN ORAŽEN** •

zdravnik v Ljubljani

opozarja na svoj

ortopedično-zdravilni zavod

v katerem se zdravi **raznovrstno skrivljenje hrbtenice, izbočen hrbet, neenake rame, neenaka ledja** itd.

Vse se izvršuje pod osebnim nadzorstvom dr. Oražna, ki daje pojasnila ob svojih ordinacijskih urah od 9.—10. dop. in od 2.—3. ure popoldne

1739 10—7

v Wolfovih ulicah št. 12, I. nadstropje.

Sprejemem takoj

koncipijenta s substitutijsko pravico, stenografa in 1947 3—2 knjigovodjo.

Plačam po dogovoru.

Dr. Janko Brejc
odvetnik v Celovcu.

CVIČEK

lepo svetlordeč, liter po 23 in 25 kr ima napredajvinska zadruga v Leskovcu pri Krškem (postaja). 1952 2 Pišite kar g. kaplanu Fr. Vrhovcu.

1918 3—3 **Stara, dobro idoča**

trgovina

z deželnimi pridelki se takoj odda.
Želi se tudi prodati k temu spadajoče
posestvo.
Naslov pové upravništvo „Slovenca“.

Učenca

ki si želi priučiti **ključarskega obrta** sprejme takoj **Fran Florjančič** Hilerjeve ulice, Ljubljana. 1945 3—3

V lepem trgu na Gorenjskem, na ugodnem prostoru,

se odda v najem hiša

v kateri se nahaja dobro vpeljana **trgovina z mešanim blagom in trafiko.** Nastop 22. oktobra t. l.

Kje, pove iz prijaznosti upravništvo „Slovenca“. 1950 3—2

KLAVIR

dobro ohranjen, po nizki ceni prodazaradi pomanjkanja prostora

Fr. Petrič
1953 2—2 naduč telj v Naklem.

Odda se 1908 6—3
nemeblovana event. meblovana

soba

Kje pove iz prijaznosti uprav. tega lista

Večja trgovina

z mešanim blagom v mestu na Dolenjskem, katere je prav dobro vpeljana,

se prodaja

iz proste roke pod jako ugodnimi pogoji. Kje pove uprav. 1963 3—1